

FINTA
SÁNDOR

Szemlélődők az »Erő« című szobor előtt

A FINTA

Finta Sándorról készült festmény, mellette unokái

hagyaték Túrkevéen

1

Ezen a hűvös, esős tavaszi vasárnapon, Túrkeve népe takarosan kiöltözve, hosszú sorban vonul egy félig-meddig új, s a szürkén szemerkélő esőben is bizonyos ünnepi hangulatot árasztó épület felé. Jönnek asszonyok, akik ezen a napon korábban fejezték be a vasárnapi ebédfőzést, fiatal emberek, szemükben a megismerésre törekvés komoly fényével, diáklányok ugyancsak tág, érdeklődő tekintettel, s túsarkú cipőben dacolva a latyakkal és jön néhány öreg is, tisztos fekete posztó öltözetben, méltóságteljesen megpödrött ősz bajusszal.

Egy piros arcú, hamiskás szemű fiúcska, mint a gyík surran keresztül a tömegen, s megáll az előcsarnokból nyíló folyosó falára függesztett arckép előtt. A festmény magas homlokú, sűrű szemöldökű férfit ábrázol. Vonásain különös módon olvad egybe lágság és keménység, erély és álmodozás. Az arckép alatt ez a név áll: *Finta Sándor*.

*

2

A tömeg beljebb tódul a kiállítási termekbe. Nincs belőlük sok, de tágasak, világosak, s az egyikben — amelyet most építettek hozzá az 1951-ben elkészült múzeumhoz — vadonatújban csillognak a bronz- és csontplaketteket s kisplasztikákat őrző vitrinek. A nagyobb méretű alkotások — a paliszander-fából faragott sötétarany színű nőalak, az „Anyánk”, s a csodálatos „Faun és nimfa”, ősi báj, vadság és játékoság keveréke — tisztán s levegősen emelkednek ki az újonnan emelt falak friss, hófehér háttere előtt.

Az alkotó, Finta Sándor végakarata volt, s a végakaratot teljesítő és a műveket sok ezer kilométeres messzeségből gyöngéd gondoskodással hazaküldő özvegy, Kántor Kata kívánsága is, hogy a szobrok ott álljanak a mester szülővárosának falai között.

Mert, a szülővárostól, a hazai tájtól, a Nagykunság levegőjétől Finta Sándor soha nem szakadt el egy pillanatra sem. Az egykori Ecsegpusztai kisbajtár, akinek az apja szegény földműves volt, anyja írástudatlan paraszt-

3
10
asszony, s aki maga is bugylibicskával tanulta meg a betűvetést, a vásárfiaként kapott kis kés hegyével faragva ki magának az ábécé betűit — ez a türkevei fiú évek múltán, az óceán túlsó felén, elsős nagyszabású alkotásai közt »Lehel« és »Botond« szobrát mintázta meg. »Lehel« óriás ércalakja kürtöt szorongat a markában, »Botond« buzogányt. Mindkettőből az a nyers és diadalmos, céltudatos és legyűrhetetlen erő árad, amely egy harmadik művében összegezve ezt a nevet is kapta: »Erő«. Az »Erő« 1920-ban első díjat nyert a Rio de Janeiro-i világpályázaton. Lenyűgöző alkotás a türkevei emlékműzeumnak megküldött kicsinyített mása is, hát még milyen nagyszerű lehet a Rióban felállított, s méreteiben a tartalomhoz növesztett, hatalmas eredeti. Vajon sejtették-e, akik a díjat odaítélték, hogy az »Erő« valójában mit fejez ki, mit akar s mit sikerül az anyag megfogható valóságával bi-

5
ból is. »Minekünk sohasem volt az a célunk, hogy az egész országot boldogítsuk — írta egy levelében. — Mi a világ egy kicsiny részét, a Törkeven dolgozókat akartuk a mi saját munkaeredményünkön át tanítani«...

A »mi« a fivéreire vonatkozik, öten voltak ugyanis, s az ötből négyet vorzott az emberi eszméket magába záró s megformálható anyag, a bronz, a csont, a kő, az agyag. Az egyiknek, Gergelynek műveit Sándor hosszú utat megtett, nehéz ládákból érkezett, alkotásaival együtt őrizi a türkevei múzeum. S az egyetlen életben levő testvér, Sámuel ugyancsak Törkeven szobrász, kőfaragó.

S most, múlt és jelen, teremő akarát s lüktető élet találkozik: érkezett az ünnepi pillanat, a Finta Múzeum megnyitása. Jelen vannak a megye vezetői, a járás és a város képviselői, beszédet mond a Művelődésügyi Minisztérium küldötte,

Kántor Kata (Finta Sándorné) ércszobra a kiállításon

zonyitania? A dolgozó népfiainak alkotó erejét, a népből születő tehetség erejét, amely még a legnehezebb időkben is áttörte a gátakat, korlátokat.

Hogy ez az áttörés lehetséges, sőt szükséges, erről akarta meggyőzni Finta Sándor az alkotásaival szülőföldje népét, onnan a távol-

„Anyánk” (faszobor)

(Vámos László felvétele)

s a megyei múzeumok igazgatója. Jelen vannak Türkeve lakói, jelen van a rokonság és... jelen van az alkotóművész szelleme. Az »Anyánk«, az »Erő«, a »Lehel«, a »Botond«, az elefántcsontból faragott »Liszt«, »Bartók«- és »Ady«-plakett és a vitrinben békésen egymás mellett pihenő bronz-

figurák: egy 1914-es honvéd, meg egy dél-amerikai indián...

A tömegtől kissé elkülönülve még mindig ott áll a pisze orru kősfü Finta Sándor portréja alatt. Megkérdelem, miért érdekli úgy ez a borzas szemöldökű ember a képen.

A nagyapám — feleli.

Elbeszélgetünk s megtudom: a nővére most érettségizik, az orvosi egyetemre jelentkezett, s nagyszerűen rajzol. Ami őt magát, Finta Sanyit illeti — nos, ha majd kijárta a nyolc általánost, gépipari technikumba készül, mert imádja a gépeket. De azután — miközben szemét le nem veszi az arcképről — hevesen hozzáfűzi:

— Hanem azért minden nap elmegyek Sámuel bácsihoz és segítek neki. Mert faragni... azt nagyon szeretek.

S. M.

